

Siz konuşun biz anlarız! Babil kulesinden çıkış yolu

Problem

Hepimiz "küresel bir köy"de yaşıyoruz, fakat hepimiz farklıyız ve iletişimde birçok farklı dil kullanıyoruz.

İnsanlar aynı dili konuşsa bile, aynı kelimeler farklı anlamlarda kullanılabilir. Örneğin, İngilizcedeki "standard" kelimesinin farklı kullanımlarına bakınız - normatif bir doküman, bilinen derişimdeki bir çözelti ve hatta bir tür bayrak.

Aynı faaliyet alanında bile, yanlış anlaşılmalara zaman ve para kaybıyla hatta daha kötü neticelerle sonuçlanabilecek şekilde meydana gelebilir.

Söz konusu laboratuvar testleri olduğunda, anahtar terimlerin tam olarak anlaşılabilmesi ve uygun olmayan çeviriler, belirtilmiş gerekliliklerin farklı yorumlanmasına yol açar. Örneğin geçmişte "algılama sınırı" teriminin farklı fakat birbiriyle ilişkili birçok kullanımı olmuştur. Bu, gerekliliklerin tam olarak yerine getirilememesine ve böylece kullanım amacına uygun analitik veri üretilmesine engel olabilir. Laboratuvarlar ve akreditasyon kuruluşları arasında ölçüm kalitesi ile ilgili kavramların aynı şekilde yorumlanması da dünya çapında adil ve uyumlu hale getirilmiş bir laboratuvar tetkiki için hayati önem taşır.

Ortak bir dil

Ortak bir dile ihtiyacımız olduğu açık ve nettir. Kavramlarla ilgili terimlerin tutarlı tanımlarını sağlayacak ortak bir sözlüğe ihtiyacımız var.

Bu amaçla, birkaç organizasyon bütün sektörlerdeki ölçümlerle ilgili kavramlarda dilbirliğini sağlamak amacıyla uluslararası metroloji sözlüğünü (VIM) [1] geliştirmek ve sürekliliğini sağlamaya yönelik ortak çaba için bir araya gelmişlerdir.

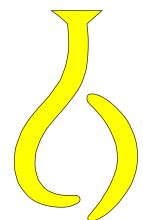

VIM, ISO/IEC 17025, ISO 15189 ve ISO/IEC 17043 standartlarında normatif referanstır ve bu nedenle, akredite olmak isteyen tüm kuruluşlar için anahtar niteliğinde bir dokümandır.

Bu yeterli mi?

Laboratuvar çalışanları için bazı sorunlar hala devam etmektedir ve ele alınması gerekir:

- Birçok kişi hem kavramlar ve hem de terimler hakkında karmaşa yaşamaktadır.
- VIM'de yer alan tanımları anlamak zor olabilir – bunlar birçok farklı ölçüm sektörlerine uygulanmak için oluşturulmuş kısa açıklamalardır.
- Yerel dillere çeviriler kafa karışıklığını artırabilir, örneğin aynı VIM kavramı için farklı iş kollarında farklı terimler kullanılıyorsa ve çeviriyi yapan bunu gözden kaçırsa.

Eurachem

A FOCUS FOR
ANALYTICAL CHEMISTRY
IN EUROPE

- Kimyasal ve biyolojik ölçümleri de dahil etmek amacıyla terminolojide bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Ancak bazı "eski" kavramlar yeni isimlerle devam etmektedir. Örneğin; "laboratuvar içi tekrar üretilebilirlik"e karşı "ara kesinlik"

Eurachem bu konuları ele almak ve açıklamak amacıyla daha çok analistler için kimyasal ve biyolojik ölçümleri de ilgilendirecek ilave örnekler içeren basit ve terimlerin açıklamasını içeren referans bir kılavuz [2] hazırlamıştır.

Bu terimlerin anlamını anlayabiliyor musunuz?

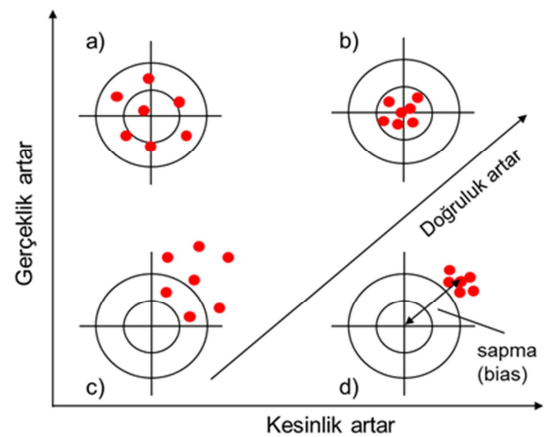
Siz **nicilikle** mi nitelikle mi ilgilisiniz? Cevaba bağlı olarak, bir **ölçüm prosedürü** mü kullanacaksınız, inceleme mi yapacaksınız? Metot **doğrulaması** aynı mı yoksa metot **geçerli kılmadan** daha az zahmetli mi? **Kalibrasyona** mı yoksa sadece performans doğrulamasına mı ihtiyacınız var? Laboratuvarınızda bir **ölçüm standardınız** var mı? **Metrolojik izlenebilirlik** sizi endişelendiren bir şey mi? Bunlar, açıkça anlaşılması gereken herhangi bir ölçüm sunucunun güvenilirliğini destekleyen terimlere örneklerdir.

Örnek – Doğruluk, gerçeklik, kesinlik: bunlar eş anlamlı mıdır?

- Ölçüm sonuçları arasındaki yakınlık (kesinlik kavramı ile ilgili)
- Ölçüm sonuçlarının ortalamasının bir referans değere yakınlığı (gerçeklik kavramı ile ilgili)
- Tek bir ölçüm sonucunun gerçek değere yakınlığı (doğruluk kavramı ile ilgili)

Şekildeki farklı durumlar aşağıdaki etkileri göstermektedir:

- a) kesinlik kötü, gerçeklik iyi
- b) kesinlik ve gerçeklik iyi
- c) kesinlik ve gerçeklik kötü
- d) kesinlik iyi, gerçeklik kötü

Doğruluğun artması, hem kesinliğin hem de gerçekliğin artması ile beklenir.

Tüm bunlar sizinle ilgili mi?

Bir laboratuvarında analist, kalite yöneticisi ya da müdür olarak mı çalışıyorsunuz? Yeterlilik testleri sağlama, referans malzeme üretme ya da herhangi bir faaliyeti akredite etme gibi analitik işlerle ilgili başka faaliyetlere de dahil oluyor musunuz? Ölçümlerle ilgili konuları çalışıyor ya da öğretiyor musunuz? Ölçüm sonuçları kullanıyor musunuz ya da nasıl kullanılacağı hakkında tavsiyelerde bulunuyor musunuz?

Eğer bu sorulardan herhangi birine cevabınız evet ise aşağıdaki referans dokümanlar size de göre.

Referanslar

[1] International vocabulary of metrology – Basic and general concepts and associated terms (VIM) 3rd edition. JCGM 200:2012. www.bipm.org/vim. adresinden indirilebilir. Bilgilendirici dip notlarla Html formatı www.bipm.org/en/publications/guides/vim.html. sayfasından indirilebilir.

[2] V. J. Barwick and E. Prichard (Eds.) Eurachem Guide: Terminology in Analytical Measurement - Introduction to VIM3 (2011). ISBN 978-0-948926-29-7.

www.eurachem.org/index.php/publications/guides/terminology-in-analytical-measurement adresinden indirilebilir.